

Lapin Matkailuelinkeinon Liitto ry:n lausunto Northland Mines Oy:n Hannukaisen rautakaivoshanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Lappi on vahvasti kehittyvä maakunta, jossa vahvasti kehittyviä elinkeinoja ovat mm. matkailu ja kaivosteollisuus. Kumpikin elinkeino on tärkeä ja niitä pitää kehittää hyvässä yhteisymmärryksessä. Siksi Lapin Matkailuelinkeinon Liitto ry haluaa ilmaista oman näkemyksensä Northland Mines Oy:n Hannukaisen rautakaivoshanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Arviointiselostuksen mukaan Hannukaisen rautakaivoksen arvioitu tuotantoaika on 17 vuotta, jonka jälkeen alue ennallistetaan ja saatetaan sellaiseen tilaan, että se on ympäristön kannalta turvallinen. Kaivoksen sulkemisvaiheen arvioidaan kestävän noin 5 vuotta eli kaivoksen vaikutusaika on vuodesta 2016 vuoteen 2040.

Matkailun kannalta merkittäviä tekijöitä kaivosten toiminnassa on maisemavaikutukset, liikennevaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset.

Otteita maisema-, liikenne-, ja sosiaalisista vaikutuksista selostuksessa

Selostuksen mukaan maisemavaikutuksia on vähän lähialueelle, mutta Ylläksen huipulle ja länsirinteille vaikutus on kohtalainen. Ylläksen matkailukeskuksen kannalta maisemavaikutus on keskisuuri. Samoin maisemavaikutus on suuri mm. maastohiihdon kannalta. Liikennevaikutukset eivät ole kovin merkittäviä muuten kuin hiihtosesongin aikana. Tien 940 sulkeminen mm. räjäytysten ym. vuoksi haittaa varsinkin hiihtosesonkina. Kaivostoiminnan sosiaaliset vaikutukset matkailuun ovat kaksisuuntaiset. Toisaalta se tasaa kausivaihtelua, mutta Ylläkselle tyypillinen luonto- ja erämatkailuimago kärsii. Selostuksessa myös todetaan, että kaivostoiminnan vaikutuksia on vaikea ennakoida etukäteen. Se vaatii avointa tiedottamista ja jatkuvaa seuranta. Alueen mökkiläisistä 46-72 % katsovat kaivostoiminnan haittaavan matkailua. Yhteenvetona kaivostoiminnan vaikutus matkailuun arvioidaan keskisuureksi eli sen arvioidaan tarkoittavan sesongin aikaiseen matkailutuloon noin 10 % ja vaikeuttavan jonkin verran luontoarvoihin perustuvaa matkailua.

Lapin Matkailuelinkeinon Liitto ry:n lausunto

Matkailu Lapissa perustuu erittäin vahvasti juuri koskemattoman oloiseen luontoon asiakkaan silmin ja tämän kuvan särkyminen vie pohjan pois etenkin kansainväliseltä matkailulta. Matkailuelinkeino toimii myös ympäristöä vahvasti kunnioittaen tiedostaen sen turmeltumattomuuden erittäin keskeisen merkityksen oman liiketoimintansa kehittymiselle. Tavoitteena on matkailun kehittäminen myös sesonkinen välillä ja mm. Ylläksen alueella kesämatkailu on yksi kehittämiskohde. Raskaan liikenteen lisääntyminen ja tien väliaikaiset sulkemiset haittaavat mm. luontomatkailun imagomarkkinointia ja uskottavuutta. Kaivostoiminnan sosiaaliset vaikutukset ovat matkailuyrittäjyyden kannalta kestämättömät. Alueen yleinen positiivinen kehittyminen ei kompensoi kielteisiä vaikutuksia. Matkailuyrittäjät joutuvat itse kantamaan imagokäsityksen muuttumisen riskin.

Vaikutusten arvioinneissa pitää katsoa seuraaviin vuosikymmeniin elinkaariajatteluun pohjaten. Globaalin kansainvälisen matkailun ennustetaan kasvavan pelkästään seuraavan 10 vuoden aikana yli 50 % ja kasvukäyrä näyttää eksponentiaaliselta. Tunturi-Lapissa kansainvälinen matkailu yli kaksinkertaistui 1998-2008 ennen lamaa. 2012 lopussa rekisteröity kokonaismatkailijamäärä oli jo ylittänyt kuitenkin uudestaan 2008 huippuvuoden luvut ja vuotuinen keskimääräinen kasvu on ollut n. 5 % välillä 2000-2012. Kansainvälinen matkailu on jatkanut erittäin vahvaa kasvuaan alueella, 2012 lopussa kansainväliset yöpymiset olivat kasvaneet Tunturi-Lapissa vuoden 2008 luvuista edelleen 15 % ollen jo 374.000 yöpymistä välinotkahduksesta huolimatta! Kasvuun sisältyy myös suuri rakenteellinen muutos lähtömaiden kohdalla, 2008 vuodesta brittiyöpymiset vähentyneet 35 % (-60.000) ja muut kansallisuudet kasvaneet samaan aikaan 52 % (93.000) vuotuisella tasolla! Kansainvälisten yöpymisten keskimääräiseksi muutettu kasvu on ollut n. 10 % välillä 2000-2012. Kansainvälistyminen on siten huomattavasti vakaammalla pohjalla tällä hetkellä vahvan määrällisen kasvun lisäksi. Hyvin realistisella 5 % vuotuisella kasvulla seuraavan 20 vuoden aikana kansainvälisten yöpymisvuorokausien määrä kasvaisi 2,6-kertaiseksi. Kasvu voi olla nopeampaakin, mikäli nykyinen kasvuvauhti jatkuu samalla tavalla.

Ei voitane kiistää sitä todellista uhkaa matkailun kehittymiselle minkä Hannukaisen kaivos toisi tullessaan. Kaivos aiheuttaa kiistämättömän merkittävän maisemahaitan, lisäksi mahdollisen pöly- ja meluhaitan Äkäslompolon puoleiselle tunturialueelle. Suunniteltu kaivoshanke tulee vaikuttamaan siten negatiivisesti Ylläksen matkailun kehittymiseen lähes varmuudella. Pahimmassa tapauksessa

perusteltu kansainvälisen matkailun kasvuodotus jää toteutumatta Ylläksen alueella kokonaisuudessaan. Parhaassakin tapauksessa odotettavissa olevan mahdollisen kasvun leikkautuminenkin vaikkapa vain puolella tarkoittaa 100 miljoonan euroa vähemmän matkailutuloa vuosittain ja noin 750 syntymätöntä henkilötyövuotta. Lisäksi täytyy ottaa huomioon, että kaivoksen on arvioitu toimivan 17 vuotta. Tunturi-Lapin matkailu on vahvasti kehittynyt elinkeino, jonka voidaan sen sijaan katsoa olevan hyvin pitkäikäisiä ja näin tulovirrat ovat erittäin pitkäikäisiä. Jo nyt esim. Kolarissa matkailutulon osuus kaikkien toimialojen liikevaihdosta on 48 %.

Lappi on matkailualueen kansainvälisesti ajateltuna ainutlaatuinen luonto- ja kulttuuriominaisuuksiltaan. Lapissa on myös profiililtaan erityyppisiä matkailukohteita, jotka täydentävät toisiaan. Ylläs on tässä kokonaisuudessaan omantyyppisensä. Siellä on isot laskettelurinteet ja toisaalta ainutlaatuiset maisemat kansallispuiston välittömässä läheisyydessä. Toiset matkailukeskukset eivät välttämättä pysty korvaamaan Ylläksen vetovoimaisuutta matkailijoiden mielissä. Lapin matkailulla ei ole varaa menettää yhtään nykyisistä matkailukeskuksistaan. Matkailun kannalta saavutettavuus on erittäin tärkeä tekijä ja sen ylläpitäminen edellyttää suuria matkailijamääriä. Ylläs on siinäkin mielessä tärkeä Kittilän lentokentän kannattavuudelle. Nyt lentokentän vaikutusalueella on hyvin monipuolisia matkailukeskuksia ja muita matkailukohteita, joilla turvataan runsas matkailijoiden ja siten myös lentomatkustajien määrä. Se puolestaan varmistaa lentojen kannattavuutta ja sitä kautta saavutettavuutta. Tunturi-Lappi matkailualueena on kokonaisuus, joka tarjoaa monipuolisesti erityyppisiä matkailukohteita. Ylläs on siinä paletissa yksi tärkeä osa. Kaikkia paloja tarvitaan, että alueen matkailuimago säilyy ja kehittyy.

Viime vuosien kasvu on ollut voimakkainta Levillä mm. aktiivisesti hoidetun kaavapolitiikan vuoksi. Vuodesta 1999 vuoteen 2012 vuodepaikat ovat kasvaneet Levin alueella 10.000:sta 24.000:een 2012 mennessä, siis lähes 2,5 kertaistuneet. Vastikään valmistunut uudistettu Ylläksen yleiskaava mahdollistaa Ylläksen alueen majoituskapasiteetin noin kaksinkertaistamisen nykyhetken 23.000 vuodepaikasta 50.000 vuodepaikkaan. Kaavan mahdollistaman kokonaisinvestoinnin voidaan arvioida olevan jopa 2 mrd euroa (Iso-Ylläksen kaaavassa 150.000 m² ja 8000 vp, maisematien alueen kaaavassa 400.000 m² ja 13.000 vp, keskiarvo 25m²/vp, m² 3000€). Rakennusteollisuus r.y. arvioi 1 miljoonan euron rakennusinvestoinnin luovan 16 htv koko rakentamisketjuun, näin ollen 2 miljardin investointien työllistävyysvaikutus olisi 34.000 työpaikkaa, josta 14.000 htv rakennuspaikalla (VTT rakentamisen yhteiskunnalliset vaikutukset 2012). Vuotuinen kiinteistövero kunnalle uusinvestoinneista voisi olla

jopa yli 10 miljoonaa euroa nykyisellä kiinteistöveroprosentilla. Kasvun toteutumisen voidaan arvioida olevan realistista 20 vuoden aikajänteellä Levin esimerkin, Tunturi-Lapin viimeisen 15 vuoden matkailun kehityksen sekä ennustetun globaalien matkailukasvun perusteella.

2012 rekisteröidyn vuodekapasiteetin majoituksen vuotuinen keskituotto oli n. 4500€ Lapissa, Kolarissa ja Kittilässä 3300 €. Kittilän kunta on arvioinut matkailutulokseen 200 milj. euroa 2012, eli n. 8300€/vuodepaikka (24000 vuodepaikkaa). Näiden lukujen pohjalta perusteltuna laskulukuna voitaneen käyttää 8000€ tuloa per vuodepaikka ja näin **Ylläksen uuden yleiskaavan voidaan arvioida luovan jopa 216 miljoonan euron vuotuisen matkailutulon kasvun**. Lapin matkailutilastollisessa vuosikirjassa 2011 Lapin matkailutuloksi v. 2009 arvioitiin n. 600 meur ja työllistävyyden kokoaikaisiksi työpaikoiksi muutettuna n. 4300 htv. **Tätä suhdelukua käyttäen mahdollinen matkailutulon luoma työllistävyyslisäys voisi olla n. 1500 htv.**

Suurimpien malmiesiintymien arvioidaan sijaitsevan samoilla alueilla Lapin vetovoimaisimpien matkailukohteiden kanssa. Samoille seuduille saattaa olla vireillä eri vaiheessa olevia kaivoshankkeita. Euroopan tuomioistuin on päätöksessään (EUTI C-404/09) ottanut kantaa kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arvioimiseen.

Päätöksen mukaan vaikutusalueella ympäristövaikutuksia aiheuttavia kaivostoimintoja tulee tarkastella kokonaisuutena. Toimintojen yhteisvaikutukset tulee arvioida niin luontoon kuin elinkeinoihin (erityisesti matkailu ja poronhoito) nähden. Luonnon osalta erityisesti vesistövaikutukset samoin kuin muut luontovaikutukset Natura 2000 -verkoston alueella tulee huomioida.

Yhteenvetona toteamme, että Hannukaisen kaivostoiminnan YVA-selostuksen mukaan matkailutoiminnalle tulee liian paljon epävarmuustekijöitä, joihin ei etukäteen pystytä vaikuttamaan. Sosiaalisten vaikutusten arviointi Yva-selostuksessa on liian pintapuolinen ja edellyttää syvällisempää paneutumista mm. kaivostoiminnan vaikutuksista muihin elinkeinoihin. Lappi tarvitsee monipuolista elinkeinotoimintaa ja kaivostoiminta on yksi tärkeä tukijalka Lapin kehittämisessä. Matkailu on toinen tärkeä ja vahvasti kehittyvä ala. Kumpikin mahtuu Lappiin, mutta kumpaakin pitää kehittää niin, että ne eivät liikaa haittaa toisiaan. Esimerkiksi Suurikuusikon tai Talvivaaran vaikutuksia Levin ja Vuokatin matkailukeskuksiin ei voi rinnastaa Hannukaisen vaikutukseen Ylläksen matkailukeskukseen, sillä niissä kaivokset eivät ole näkyvissä eivätkä siten läsnä matkailijoiden arjessa näissä kohteissa.

Kaivostoiminnassa kuten myös luontomatkailussa on se yhteinen tekijä, että ne ovat paikkasidonnaisia. Lapin malmikriittisellä vyöhykkeellä on kuitenkin runsaasti potentiaalisia kaivosmahdollisuuksia niin, että ne eivät ole kehittyvien matkailukeskuksen välittömässä näkö- ja kuuloetäisyydessä. Kaivostoiminta Lapissa on yksi tärkeä toimiala, jonka elinkaari yhdessä paikassa arvioidaan kymmeniksi vuosiksi. Matkailu on kasvava toimiala Lapissa, jonka arvioidaan olevan hyvin pitkäikäinen ja loppua ei ole nähtävissä.

Kittilässä 25.11.2013

Kunnioitavasti

Lapin Matkailuelinkeinon Liitto ry

Pertti Yliniemi
Puheenjohtaja

Liisa Mäenpää
Sihteeri